

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма: 292 «Міжнародні економічні відносини»
Курс навчання: 1, семестр 1
Кількість кредитів: 3 /90 годин
Мова викладання: українська
Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом
Консультації: Французький б-р, 24/26, к. 38, щотижнево за розкладом

СИЛАБУС

Викладач:	Доктор філософії, ст. викладач Алексеєвська Галина Сергіївна
Кафедра:	Світового господарства і міжнародних економічних відносини
Контактна інформація:	g.alex@onu.edu.ua

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами відбувається під час лекційних та практичних занять, через платформу Zoom, Googlemeet, через вказаний E-mail

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета дисципліни - вивчення теоретичних та прикладних аспектів про сучасні процеси транснаціоналізації бізнесу, розвитку транснаціональних корпорацій у глобальній економіці, специфіку прямих іноземних інвестицій, що здійснюються у різних регіонах світу інвесторами з різних країн, розробки стратегії обґрунтування та прийняття міжнародних інвестиційних рішень.

Завдання дисципліни полягає у вивченні сутності ТНК, змісту і масштабів їхньої діяльності, еволюції організаційних структур, специфіки розроблення і реалізації глобальних інвестиційних стратегій ТНК, особливостей взаємодії ТНК і національних економік.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

а) знати

- основні риси та структуру транснаціоналізації економічних відносин;
- структуру та ознаки ТНК;
- стан і перспективи сучасних інтеграційних процесів за участю ТНК;

– суть міжнародного бізнесу.

б) вміти

- аналізувати дію економічних законів на міжнародному рівні;
- визначати показники обсягів, динаміки, результативності та ефективності діяльності ТНК;
- проводити порівняльний аналіз щодо загроз та переваг для підприємств при виході на різні сегменти міжнародних товарних, фінансових, валютних ринків.

ОПИС КУРСУ

Курс буде викладений у формі лекцій, практичних та організації самостійної роботи студентів.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Транснаціоналізація як складова світових глобалізаційних процесів	Теоретична та практична значимість курсу. Логіка та структура курсу. Основні напрями світових глобалізаційних процесів. Економічна глобалізація як основа світових глобалізаційних процесів. Наслідки глобалізації. Етапи розвитку транснаціоналізації світової економіки.
Тема 2. Транснаціональні корпорації у глобальній економіці	Роль транснаціональних корпорацій у виробництві, освоєнні природних ресурсів, наданні послуг, світовій торгівлі та технологічному трансфері. Критерії визначення транснаціоналізації компанії: кількісно-структурний критерій формування сутності ТНК; кількісно-результативний критерій формування сутності ТНК; управлінський критерій формування сутності ТНК; системний критерій формування сутності ТНК. Причини виникнення і розвитку ТНК. Типи і структура корпорацій в економічній діяльності міжнародного рівня.
Тема 3. Глобальний рух капіталу.	Економічний зміст та основні форми глобального руху капіталу. Економічний зміст прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Правило Вальраса. Теорії прямих іноземних інвестицій. Теорія інтерналізації та еkleктична теорія. Форми іноземних інвестицій. Прямі та портфельні інвестиції. Фактори ПІІ. Мотиви експорту та імпорту капіталу. Фактори, що визначають особливості ПІІ в сучасних умовах. Концепція інвестиційного клімату. Принципові відмінності оцінок прямих та портфельних інвесторів. Підходи рейтингових агенцій (Standard & Poor's, Moody's, Fitch). Рейтинг економічної свободи Heritage. Рейтинг сприйняття корупції Transparency International. Комплексний рейтинг Doing Business. Особливості регіонального та галузевого розподілу ПІІ в сучасних умовах. Нові форми інвестування в сучасних умовах. Природа та зміст ризиків ПІІ. Політичні та економічні ризики ПІІ. Управління ризиками ПІІ. Діяльність спеціалізованих національних та міжнародних організацій щодо страхування ризиків. Відмінність інвестиційного клімату від інвестиційного іміджу. Ключові проблеми вітчизняного інвестиційного клімату.

<p>Тема 4. Стратегія та управління транснаціональними корпораціями</p>	<p>Економічні моделі транснаціональної діяльності. Метод визначення оптимальної форми діяльності ТНК за Хіршем та Агмоном. Умови економічної доцільності організації зарубіжної діяльності для обслуговування внутрішнього ринку чи ринків третіх країн за Хіршем. Модель вибору форми обслуговування внутрішнього ринку. Динамічні аспекти проблеми вибору оптимальної форми закордонної діяльності за Баклі та Кессоном. Глобальний підхід до джерел сировини. Транснаціональне розміщення виробництва. Транснаціональний маркетинг та глобальна експортна політика ТНК.</p> <p>Регулювання діяльності ТНК. Національне регулятивне середовище ТНК. Міжнародне регулювання діяльності ТНК. Суть глобальної стратегії ТНК. Глобальна, галузева та регіональна конкурентоздатність ТНК. Структура управління ТНК. Стратегічне управління в ТНК. Глобальний характер основних функцій управління в ТНК. Економічний механізм діяльності ТНК. Трансфертні ціни та їх економічні функції. Податкові умови діяльності ТНК. Транснаціональні корпорації як проблема міжнародної економіки та політики. Діяльність ООН та міжнародних організацій стосовно ТНК.</p>
<p>Тема 5. Фінанси транснаціональних корпорацій</p>	<p>Основні форми залучення капіталу до ТНК. Теорія Модільяні-Міллера : проблема корпорації з погляду рівноваги на фінансовому ринку. Основні постулати теорії Модільяні-Міллера. Визначення вартості компанії. Основні джерела та структура фінансування ТНК. Міжнародне залучення портфельних інвестицій. Залучення акціонерного капіталу ТНК. Участь ТНК у приватизації. Основні форми залучення кредитів для ТНК. Особливості фінансового менеджменту в ТНК. Методи управління фінансовими потоками в ТНК. Міжнародний контролінг та аудит в ТНК.</p>
<p>Тема 6. Транснаціональні альянси</p>	<p>Інвестиційні та неінвестиційні форми транснаціоналізації. Переваги та області використання неінвестиційних форм транснаціоналізації. Суть та основні форми транснаціональних альянсів. Міжнародні ліцензійні угоди як форма транснаціональних альянсів. Економічний зміст ліцензування. Ціна ліцензії, фактори її визначення та границі. Ризики та управління ліцензійними угодами. Міжнародний франчайзинг, його зміст та управління. Транснаціональні консорціуми. Міжнародні контракти на управління. Міжнародні інвестиційні контракти "під ключ".</p>
<p>Тема 7. Угоди зі злиття і поглинання як основні способи капіталовкладень ТНК</p>	<p>Сутність та види процесів злиття та поглинання. Розвиток зарубіжної експансії ТНК через злиття та поглинання. Основні мотиви злиття та поглинання, наведено динаміку їх вартості та кількості. Особливості галузевої та регіональної структури цих процесів та основні фактори, що впливають на них.</p>
<p>Тема 8. Транснаціоналізація у сфері фінансових послуг</p>	<p>Тенденції транснаціоналізації фінансів. Транснаціональні банки та їх функції. Структура транснаціонального банку. Транснаціональні фінансові групи. Функції транснаціональних фінансових інститутів в глобальній фінансовій системі. Глобальні фінансові центри та їх функції.</p>

	Офшорні фінансові центри та їх роль в глобальній економіці. Значення офшорних фінансових центрів у фінансовій діяльності ТНК.
Тема 9. Економічні результати діяльності транснаціональних корпорацій	Економічні результати діяльності ТНК для країн-експортерів та імпортерів капіталу. Макро та мікроекономічні ефекти ПШ. Проблеми, що суперечать інтересам приймаючих країн. Greenwash. Потреба в залученні іноземних інвестицій до трансформаційних економік. Особливості інвестиційного середовища у трансформаційних економіках. Особливості регулювання діяльності ТНК в трансформаційних економіках. Регулятивне середовище іноземних інвестицій в Україні. Досвід та проблеми діяльності ТНК в економіці України.
Тема 10. Вплив діяльності ТНК на економічний розвиток країн	Особливості впливу діяльності іноземних філій транснаціональних корпорацій на міжнародну конкурентоздатність національних економік країн-реципієнтів ПШ та держав-експортерів закордонних інвестицій.

Перелік рекомендованої літератури

1. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник; канд. екон. наук, Т. А. Родіонова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОНУ, 2018. - 172 с.
2. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник; за ред. д-ра екон. наук, прф. С. О. Якубовського, канд. екон. наук, доц. Ю. О. Ніколаєва ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОНУ, 2015. - 304 с.
3. Якубовський С.О., Козак Ю.Г., Савчук О.В., Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2012.
4. United Nations Conference on Trade and Development. World Investment Report 2015-2022
5. Рогач О.І. Транснаціональні корпорації: підручник / О.І. Рогач. – К. Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 400 с.
6. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 602 с.
7. Світова економіка : підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 349 с.
8. Gonchar O., Alekseyevska H. Singapore's Economic Development in the 21st Century. *Market infrastructure*. Vol 62, P. 8–16 DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct66-2>
9. Alekseyevska H., Yakubovskiy S., Podgorna I. The role of infocommunication technologies in the Dot.com bubble and in the implementation of unconventional monetary policy. Problems of Infocommunications Science and Technology. IEEE International Conference. Kharkiv.Ukraine. 5-7 жовтня. 2021

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль проводиться під час лекцій та семінарських занять.

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей.

Форма контролю: залік

Критерії оцінювання :

Оцінка національною шкалою	за	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти		
Відмінно		у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для виконання завдань.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та завдань при самостійній роботі.
Добре		достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно виконав індивідуальне завдання.
Задовільно		Володіє та відтворює певну частину навчального матеріалу, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виявлення причинно наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Використовує набуті знання в для виконання індивідуального завдання але має ускладнення з виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

Незадовільно можливістю повторного складання	3	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
Незадовільно обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль							ІНДЗ	Контроль на робота	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4-T7	T8	T9	T10			
5	5	5	20	5	5	10	25	20	100

Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він може виконати додаткове завдання (індивідуальне навчально-дослідне завдання), або пройти усне опитування відповівши на питання для підсумкового контролю і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Самостійна робота здобувачів:

У межах самостійної роботи здобувачі готуються до обговорення теоретичних питань, які виносяться на практичні заняття, опрацьовують матеріал лекцій, готуються до практичних занять та ІНДЗ.

На основі необхідних вихідних даних, студенти самостійно (або в команді з 2-3 осіб) проводять аналіз впливу діяльності ТНК на економічний розвиток однієї із країн. У роботі на базі побудованих регресійних моделях слід оцінити наслідки від вивезення та ввозу прямих іноземних інвестицій ТНК на торговельний баланс та поточний рахунок країн, зростання ВВП та рівень золотовалютних резервів.

Виконане завдання оформляється за технічними вимогами курсової роботи, обсяг завдання – від 10 до 15 сторінок. Оцінка за завдання виставляється під час його захисту студентом, який проводиться на останньому практичному занятті або в часи консультацій викладача на кафедрі у разі порушень строків виконання.

До самостійної роботи відноситься також написання та підготовка до друку тез доповідей (за бажанням здобувача).

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 10%). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Списування під час виконання контрольних заходів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування, тощо) навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій за погодженням з деканатом. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).